

Protokół posiedzenia plenarnego
Komitetu Badań Czwartorzędu PAN,
które odbyło się w dniu 17 listopada 2022 roku (hybrydowo)

W posiedzeniu udział wzięli członkowie Komitetu: dr hab. Karina Apolinarska, prof. dr hab. Ryszard Borówka, prof. dr hab. Anna Cedro, dr hab. Jan Dzierżek, prof. dr hab. Zdzisław Jary, dr hab. Piotr Kittel, prof. dr hab. inż. Marek Krąpiec, prof. dr hab. Mirosława Kupryjanowicz, prof. dr hab. Mariusz Lamentowicz, prof. dr hab. Maria Łanczont, dr hab. inż. Edyta Łokas, dr hab. inż. Włodzimierz Margielewski, prof. dr hab. Leszek Marks, dr hab. inż. Danuta Michczyńska, dr hab. Joanna Mirosław-Grabowska, dr hab. Piotr Moska, dr hab. Przemysław Mroczek, prof. dr hab. Adam Nadachowski, prof. dr hab. Dorota Nalepka, dr hab. Irena Agnieszka Pidek, prof. dr hab. Małgorzata Pisarska-Jamroży, dr hab. Krzysztof Stefaniak, prof. dr hab. Krystyna Szeroczyńska, dr hab. Agnieszka Wacnik, dr hab. Piotr Weckwerth, dr hab. Andrzej Wiśniewski, dr hab. Edyta Zawisza, dr hab. Piotr Zieliński

Nieobecność usprawiedliwili: prof. dr hab. Leon Andrzejewski, prof. dr hab. Mirosław Błaszczewicz, dr hab. Jacek Forsygiak, dr hab. Piotr Gębica, dr hab. Piotr Kolaczek, prof. dr hab. Piotr Migoń, dr hab. Małgorzata Roman, dr hab. Michał Słowiński, dr hab. Renata Stachowicz-Rybka, dr hab. Sławomir Terpilowski, prof. dr hab. Wojciech Tylmann, prof. dr hab. Barbara Woronko, dr hab. Piotr Woźniak.

Porządek obrad

1. Otwarcie posiedzenia.
2. Przyjęcie porządku obrad i protokołu poprzedniego posiedzenia
3. Referat pt. „*Późny paleolit środkowy w dolinie Odry: chronologia, dynamika zasiedlenia oraz aktywność ludzi*” dr hab. Andrzej Wiśniewski, Uniwersytet Wrocławski
4. Działalność Redakcji *Studia Quaternaria* w 2022 r. – referuje Sekretarz redakcji
5. Działalność Komitetu w 2022 r. – referują Przewodniczący sekcji.
6. Sprawy bieżące, komunikaty i wolne wnioski.

Ad. 1.

Przewodniczący, prof. dr hab. Z. Jary, powitał zebranych członków Komitetu oraz gości i otworzył posiedzenie plenarne Komitetu Badań Czwartorzędu PAN.

Ad. 2.

Jednogłośnie przyjęto porządek obrad posiedzenia oraz protokół z posiedzenia z 7 kwietnia 2022 r.

Ad. 3.

Referat pt. „*Późny paleolit środkowy w dolinie Odry: chronologia, dynamika zasiedlenia oraz aktywność ludzi*” wygłosił dr hab. Andrzej Wiśniewski z Uniwersytetu Wrocławskiego.

W ożywionej dyskusji po referacie udział wzięli: dr hab. inż. D. Michczyńska, , prof. dr hab. A. Nadachowski, dr hab. K. Apolinarska, prof. dr hab. T. Madeyska, prof. dr hab. D. Nalepka, prof. dr hab. L. Marks, prof. dr hab. M. Łanczont,. Podczas dyskusji zostały poruszone kwestie:

- korekty uzyskanej skali czasowej;
- pochodzenia kultur przejściowych (czy zostały wytworzone przez neandertalczyków);
- sposobu składania/kompletowania znalezionych artefaktów krzemienych – możliwości zastosowania modeli 3D;
- znaczenia Jaskini Nietoperzowej oraz konieczności interwencji w celu zastopowania destrukcyjnej ingerencji w osady na skutek działalności modernizacyjnych prowadzonych przez właścicieli terenu;
- uwzględnienia zasięgu ostatniego zlodowacenia przy prezentacji stanowisk;
- specyfiki datowań OSL w przypadku osadów i zawartych w nich artefaktów;
- perspektywy badań genetycznych dotyczących procesu mieszania się grup człowieka neandertalskiego i współczesnego;
- luk w występowaniu stanowisk archeologicznych na obszarze Europy Środkowej oraz dowodów migracji w kierunku wschód-zachód.

Ad. 4.

Sekretarz SQ, dr hab. J. Mirosław-Grabowska, przedstawiła obecną sytuację czasopisma. W 2022 r. zostały wydane dwa zeszyty tomu nr 39. W pierwszym z nich (vol. 39, no. 1 2022), pojawiło się 5 artykułów podejmujących problematykę zmian środowiska w różnych aspektach oddziaływania gospodarki. Redaktorem gościnnym była prof. Politechniki Białostockiej dr hab. inż. Elżbieta Korbiłowicz. W drugim zeszycie SQ znalazły się 4 artykuły

autorstwa naukowców zagranicznych, przedstawiające wyniki badań geologicznych i geofizycznych z terenu Kenii, Węgier i Kazachstanu.

Sekretarz SQ zachęcała wszystkich do publikowania i cytowania artykułów SQ, aby nadal rozwijać czasopismo.

Ad. 5.

Działalność sekcji w roku 2022 przedstawili Przewodniczący Sekcji.

Prof. dr hab. M. Pisarska-Jamróży przypomniała o prowadzonej w ramach działalności Sekcji Litologii stronie internetowej <http://www.kbcz.pan.pl/>, na której okresowo zamieszczane są bieżące materiały. Poinformowała, że w związku z przypadającą w 2023 r. konferencją INQUA, stanowiącą wydarzenie gromadzące większość naukowców zajmujących się badaniami czwartorzędowymi, nie jest pewne, czy w 2023 r. odbędzie się kolejna konferencja grupy perybałtyckiej. Informacje o decyzji zostaną przekazane w terminie późniejszym. Przewodnicząca sekcji przedstawiła propozycję zorganizowania wydarzenia terenowego w związku z planowanym przejściem na emeryturę poprzedniego, wieloletniego przewodniczącego sekcji prof. dr hab. T. Zielińskiego.

Ze względu na usprawiedliwioną nieobecność Przewodniczącej Sekcji Paleoekologii, dr hab. R. Rybki-Stachowicz, w jej imieniu zabrała głos prof. dr hab. D. Nalepka i przekazała komunikat o organizowanej w roku następnym VIII Konferencji Paleobotaniki Czwartorzędu dotyczącej Eemu i Vistulianu. Będzie ona konferencją kończącą cykl tych konferencji, ze względu na powstanie stowarzyszenia POLQUA, której cykliczne zjazdy konferencyjne rozpoczną się od roku 2024.

Prof. dr hab. inż. M. Krapiec, Przewodniczący Sekcji Geochronologii, przekazał informację o przełożeniu organizacji warsztatów dotyczących rekonstrukcji zmian paleośrodowiska w holocenie w oparciu o badania dendrochronologiczne drzew subfosylnych z osadów torfowiskowych na rok 2023. Powodem było nagromadzenie różnych wydarzeń i konferencji, które ze względu na zniesienie obostrzeń COVID-19, miały miejsce w roku 2022. Organizacja warsztatów w Krakowie planowana będzie po uruchomieniu dwóch nowych laboratoriów. Dr hab. D. Michczyńska zaprosiła na planowaną w maju 2023 r. konferencję „Metody chronologii bezwzględnej”. Przekazała również komunikat o wznowieniu warsztatów datowania im. prof. M. Pazdura, które odbędą się w dniach 8-9 grudnia 2022 r. w Gliwicach.

Prof. dr hab. M. Łanczont, Przewodnicząca Sekcji Lessu, poinformowała o odbytych z sukcesem, mimo zmiany terminów, XXI Seminarium Terenowym „Korelacja lessów i osadów glacialnych Polski i Ukrainy” połączonym z Interdyscyplinarnym Seminarium Naukowym

Glacjalu i Peryglacjalu Europy Środkowej pod tytułem: „Metodyka rekonstrukcji zmian klimatu i środowiska zapisanych w pokrywach lessowych”. Spotkanie, które miało miejsce w Jarosławiu zgromadziło liczne grono uczestników, w tym 6 osób z zagranicy. W planach jest wydanie pokonferencyjnego tomu Kwartalnika Geologicznego, zawierającego kilkanaście prac metodycznych. Ze względu na powołanie POLQUA, nie podjęto na razie decyzji w sprawie organizacji kolejnego wydarzenia.

Sekretarz KBCz dr hab. E. Zawisza przedstawiła informacje na temat trzech konferencji zorganizowanych w roku 2022 przy wsparciu finansowym KBCz ze środków przeznaczonych na upowszechnianie nauki (tzw. DUN),. Zasygnalizowała również, organizację kolejnej Sesji Paleolimnologicznej, przewidzianej na marzec 2023 r. Poinformowała o kontynuacji dotychczasowych Konferencji Naukowo-Szkoleniowych Stratygrafia Plejstocenu Polski, które będą się odbywały w ramach POLQUA, od roku 2024.

Sekretarz odniosła się do wyjątkowo krótkiego terminu na składanie wniosków o dofinansowanie wydarzeń w roku przyszłym z funduszy DUN. Powodem zaistniałej sytuacji był brak wcześniejszej informacji o otwarciu przyjmowania wniosków. Finalnie wpłynęły 3 wnioski o wsparcie finansowe planowanych wydarzeń. Zwróciła się również z prośbą o przekazywanie Komitetowi informacji o wszystkich organizowanych imprezach naukowych (niezależnie od finansowania), aby była możliwość rozpowszechniania informacji, także za pośrednictwem strony internetowej KBCz.

W odpowiedzi na apel Sekretarza głos zabrała prof. dr hab. I. Pidek informując o możliwości uczestnictwa w zaplanowanej w dn. 8-9 grudnia 2022 r. w formie hybrydowej Międzynarodowej i Interdyscyplinarnej Konferencji Naukowo-Biznesowej CCE-CIS 2022 "Zmiana klimatu i środowisko - wyzwania i inspiracje nauki".

Przewodniczący KBCz prof. dr hab. Z. Jary zabrał głos w imieniu swoim oraz nieobecnej dr hab. M. Roman (Przewodniczącej Sekcji Stratygrafii) i nawiązał do zorganizowanej w bieżącym roku XXVII Konferencji Naukowo-Szkoleniowej Stratygrafia Plejstocenu Polski "Późnoczwartorzędowe środowiska sedymentacyjne Pomorza Wschodniego", która odbyła się w dniach 5-9 września 2022 r. w Starej Kiszewie. Podkreślił bardzo liczne uczestnictwo w wydarzeniu oraz jego szczególną wagę ze względu na fakt, iż podczas jej trwania odbyło się zebranie założycielskie Polskiej Unii Czwartorzędu (POLQUA). Poinformował, że ostatecznie przygotowany wniosek w sprawie powołania stowarzyszenia wpłynie do właściwego sądu w grudniu 2022r. oraz wyraził nadzieję, że zakończenie rejestracji POLQUA nastąpi do wiosny 2023 r.

Następnie głos zabrał prof. dr hab. J. Dzierżek i przekazał wiadomości dotyczące planowanej pod auspicjami Sekcji Stratygrafii konferencji "Zlodowacenia i interglacjały w Polsce – stan obecny i perspektywy badań". Konferencja planowana jest w Chęcinach, w terminie 16-18 czerwca 2023 r. Przypomniął również, że jeszcze można zgłosić artykuły naukowe do trzeciego tomu Acta Geologica Polonica, który będzie dedykowany prof. Leszkowi Lindnerowi.

Ad. 6.

Wiceprzewodnicząca KBCz dr ha. J. Mirosław-Grabowska wysunęła propozycję-zapytanie do autorów referatów wygłaszanych podczas posiedzeń Komitetu, dotyczącą zgody na umieszczanie materiałów z tych prezentacji na stronie internetowej KBCz. Prof. Z. Jary podkreślił, że jest to ważne, również z powodu oceny działalności Komitetu, podczas której istotną rolę odgrywa jakość prowadzonej strony internetowej.

Prof. dr hab. M. Krąpiec zaprosił na zbliżające się posiedzenie Komisji Paleogeografii Czwartorzędu, które odbędzie się w Krakowie w dn. 9 grudnia 2022r. Informacja będzie również rozesłana drogą mailową. Zakomunikował również, że kolejny XXV Kongres Radiowęglowy, będzie odbywał się w Krakowie w 2025 r.

Prof. dr hab. D. Nalepka przypomniała, że chętni do otrzymywania informacji o Komisji Paleogeografii Czwartorzędu Polskiej Akademii Umiejętności proszeni są o przesłanie informacji do niej lub prof. dr hab. M. Krąpca w celu umieszczenia ich na liście mailingowej.

Przewodniczący KBCz prof. dr hab. Z. Jary wspomniął o nadchodzącym Kongresie INQUA i zaapelował o uczestnictwo, zwłaszcza w sesjach zaproponowanych przez polskie grono badaczy czwartorzędu.

Prof. dr hab. A. Cedro wyraziła prośbę o organizację posiedzeń w formie hybrydowej. Przewodniczący prof. Z. Jary podkreślił znaczenie osobistego uczestnictwa w posiedzeniach. Decyzja o formie posiedzenia uzależniona będzie każdorazowo od możliwości technicznych, ponieważ były już sytuacje, że nie udało zapewnić się płynnej transmisji prezentacji i dyskusji.

Zaproponowano, aby kolejne posiedzenie KBCz PAN, odbyło się w kwietniu 2023 r.

Przewodniczący zakończył posiedzenie złożeniem życzeń na nadchodzący okres świąteczny i noworoczny.

Protokółowała

dr Milena Obremska